

**M. R. Desai Arts and E. E. Laher Kosadiya Commerce College,
Chikhli, Dist. Navsari**

Managed by Vimal Uchchar Kelavani Trust, Chikhli.

Affiliated to Veer Narmad South Gujarat University, Surat

NAAC SSR Cycle-III

Criterion 3 – Research, Innovation and Extension

3.2.1: Institution has created an ecosystem for innovations, Indian Knowledge System

Indian Knowledge System (IKS)/Bhartiya Gyan Parampara is a mandatory subject for the newly enrolled students of First-Year as per the guidelines of National Education Policy – 2020 of Veer Narmad South Gujarat University.

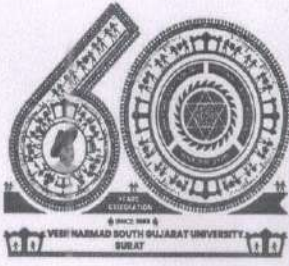
Prin. Dr. F. H. Desai and Dr. N. K. Naik are on the Board of Studies for this subject and have given their vital inputs as well as have taken active participation in designing the syllabus of the subject.

Prin Dr. F. H. Desai, Dr. N. K. Naik & Mr. C. D. K. Patel, senior faculty members of our college have prepared the question bank for this subject, which is widely circulated among all the students of the university.

Dr. N. K. Naik has also conducted online sessions to make students aware about this subject and answer their queries.

Document Attached:

- 1. Syllabus of IKS**
- 2. Sample Copy of IKS Question Bank**

Re-Accredited 'B++' 2.86 CGPA by NAAC

VEER NARMAD SOUTH GUJARAT UNIVERSITY

University Campus, Udhna-Magdalla Road, SURAT - 395 007, Gujarat, India.

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી

યુનિવર્સિટી કેમ્પસ, ઉદના-મગદલા રોડ, સુરત - ૩૯૫ ૦૦૭, ગુજરાત, ભારત.

Tel : +91 - 261 - 2227141 to 2227146, Toll Free : 1800 2333 011, Digital Helpline No.- 0261 2388888

E-mail : info@vnsgu.ac.in, Website : www.vnsgu.ac.in

-: પરિપત્ર :-

યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટનાં વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ તથા યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓને જણાવવાનું કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર હિન્દુ સ્ટડીઝ અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૨ થી VAC હેઠળ મંજૂર કરેલ Bharatiya Knowledge System - an Introduction (BKS) Sem-1નો સિવાઈઝ અભ્યાસક્રમ અંગે વિચારણા કરતા એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૧૫/૦૬/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૯૮ થી મંજૂર કરેલ છે. જેનો અમલ કરવા આથી જાણ કરવામાં આવે છે.

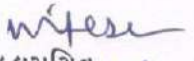
એકેડેમિક કાઉન્સિલની તા.૧૫/૦૬/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૯૮

:: આથી ઠરાવવામાં આવે છે કે, શૈક્ષણિક વર્ષ ૨૦૨૪-૨૫ થી સ્નાતક કક્ષાના તમામ અભ્યાસક્રમો (જે વિદ્યાશાખામાં એપેક્ષ બોડીના નિયમો લાગુ પડતા હોય તે સિવાય) માટે અમલમાં આવનાર હિન્દુ સ્ટડીઝ અભ્યાસ સમિતિની તા.૨૭/૦૫/૨૦૨૪ની સભાનાં ઠરાવ ક્રમાંક: ૨ થી VAC હેઠળ મંજૂર કરેલ Bharatiya Knowledge System - an Introduction (BKS) Sem-1નો સિવાઈઝ અભ્યાસક્રમ મંજૂર કરવામાં આવે છે. તથા સેમે.-૧ માં ફરજીયાત પણે સદર અભ્યાસક્રમનો અમલ કરવાનો રહેશે, અન્ય વિકલ્પ આપી શકાશે નહીં.

(બિડાણ : ઉપર મુજબ)

ક્રમાંક : એસ./પરિપત્ર/૧૨૮૦૦/૨૦૨૪

તા. ૧૯-૦૬-૨૦૨૪

કુલસચિવ

પ્રતિ,

- ૧) યુનિવર્સિટી સંલગ્ન તમામ કોલેજોનાં આચાર્યશ્રીઓ,
- ૨) યુનિવર્સિટી ડિપાર્ટમેન્ટના વડાશ્રીઓ અને યુનિવર્સિટી કેમ્પસમાં ચાલતા સ્વનિર્ભર અભ્યાસક્રમનાં કો-ઓર્ડિનેટરશ્રીઓ.
- ૩) પરીક્ષા નિયામકશ્રી, પરીક્ષા વિભાગ, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યુનિવર્સિટી, સુરત.
- ૪) કો-ઓર્ડિનેટરશ્રી, IKS Centre - Centre for Hindu Studies, વી. ન. દ. ગુ. યુનિ. સુરત.

..... જાણ તથા ઘટતું થવા.

Veer Narmad South Gujarat University Surat
Year:2024-25

Course: Bharatiya Knowledge Systems –an Introduction Semester: 1
Credits: 2, Hours: 40

યુનિટ	વિષય
૧	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ભારતનાં સ્વ નો સાક્ષાત્કાર . ➤ ગૌરવશાળી ભારત અને તેની જ્ઞાનપરંપરા. ➤ ભારતીય સંસ્કૃતિ અને જ્ઞાન પરંપરાનો વિશ્વસંચાર. ➤ ભારતનું વિશ્વને યોગદાન અને ભારતનાં વિજ્ઞાનની ઉજવણ પરંપરા.
૨	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ભારતીય વિચારનું વૈશિષ્ટ અને જીવનદૃષ્ટિ . ➤ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની પ્રમુખ વિભાવનાઓ. <ul style="list-style-type: none"> ▪ પુનર્જન્મ ,કર્મનો સિક્કાંત ,સુખની અવધારનાં. ➤ ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં સામાજિક દૃષ્ટિ. <ul style="list-style-type: none"> ▪ સહઅસ્તિત્વ ,ઉપાસનાનું વૈવિધ્ય ,પ્રકૃતિ અંગેના વિચાર. <p style="text-align: center;">વસુધૈવ કુટુંબકમની વિભાવનાં અને ' સર્વેભવંતું સુખીન'</p>

ઉદ્દેશ્યો

- વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીના પરિપ્રેક્ષ્ય ની સમજ કેળવાય અને તેના વિશે સ્વીકૃતિ નો ભાવ કેળવાય.
- વિદ્યાર્થીઓને ભારતના મૂળભૂત સત્વ નો ખ્યાલ સ્પષ્ટ થાય અને ભારતીય અસ્મિતા શું છે તેનાથી પરિચિત કરવા.
- આપણાં પરંપરાગત જ્ઞાન અને તેના ખ્યાલની સમજ કેળવવી.
- ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી પર ચર્ચા, વિચારોનું આદાન-પ્રદાન અને જોડાણ માટે પ્લેટફોર્મ પૂરું પાડવા માટે.
- સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓની સમકાલીન સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા.
- સમાજ અને શિક્ષણમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીઓની સમકાલીન સુસંગતતા અને આવશ્યકતા વિશે જાગૃત કરવા.
- ભારતીય જ્ઞાનનાં રક્ષણની જરૂરિયાત વિષે અને તેનાં મહત્વને જાણવા પ્રત્યે સંવેદનશીલ માનસ કેળવવું.

અધ્યયન નિષ્પત્તિ

- વિદ્યાર્થીઓમાં ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલીની મૂળભૂત બાબતોની સમજ અને કેળવાશે તથા તેની સુસંગતતા અને વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેની ઉપયોગીતા વિષયક જાગૃતિ આવશે.
- આ અધ્યયન સંબંધિત શૈક્ષણિક શાખાઓનાં ભાવી સંશોધનોમાં અને તેની વર્તમાન ઉપયોગીતામાં પણ પ્રેરણારૂપ થશે.
- IKS, વિદ્યાર્થીના સર્જનાત્મક કૌશલ્યને તથા નવિનનતમ વિચારને પ્રેરીત કરશે.
- વધુમાં, તે વિદ્યાર્થીઓને તેમનો આત્મવિશ્વાસ વધારવામાં મદદ કરશે.
- આ અધ્યયન દ્વારા વિદ્યાર્થી વધુ ખુલ્લા મન થી વિચારતો થશે તથા તેનામાં વધેલા આત્મવિશ્વાસથી તેમની સૌંદર્યલક્ષી સર્જનાત્મકતામાં વધારો થશે.

સંદર્ભ ગ્રંથ:

1. કપૂર કપિલ, સિંહ અવધેશ (2021). "ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ્સ વોલ્યુમ - I અને II", ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ એડવાન્સ સ્ટડી, શિમલા, એચ.પી.
2. બી. મહાદેવન, "ઇન્દ્રોડક્શન ટુ ઇન્ડિયન નોલેજ સિસ્ટમ્સ", આઈઆઈએસસી બેંગ્લોર
3. આર.સી. મજુમદાર, "એન્શિયન્ટ ઇન્ડિયા", મોતીલાલ બનારસીદાસ, પબ્લિશર્સ, નવી દિલ્હી, પ્રથમ આવૃત્તિ, વારાણસી, 1952, પુનઃમુદ્રણ 2003.
4. બેશમ, એ.એલ. (એડ.). "એ કલ્ચરલ હિસ્ટરી ઓફ ઇન્ડિયા", નવી દિલ્હી, ઓક્સફર્ડ યુનિવર્સિટી પ્રેસ, 1975.
5. શ્રી અરબિંદો, "ધ ફાઉન્ડેશન ઓફ ઇન્ડિયન કલ્ચર", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડિચેરી, 1972. ગુજરાતી ભાષાંતર તરીકે પણ ઉપલબ્ધ છે [ભારતીય સંસ્કૃતિનાં પાયા]
6. શ્રી અરબિંદો, "ઇન્ડીયાસ રીબર્થ", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડિચેરી, 1972.
7. સ્વામી વિવેકાનંદ, "ભારત મા આપેલા ભાષણો", બુક્સ લાઇબ્રેરીઆ, 2020
8. શરદ હેબાલકર, "ભારતીય સંસ્કૃતિ નો વિશ્વ સંચાર", સાહિત્ય સાધના ટ્રસ્ટ, અમદાવાદ, 2004.
9. શ્રી અરબિંદો અને શ્રી માતાજી, "ચાર તપસ્યાઓ અને ચાર મુક્તિ", SABDA, શ્રી અરબિંદો આશ્રમ, પોંડિચેરી.
10. સ્વામી વિવેકાનંદ, "સપનાઓ નુ ભારત", ડાયમંડ બુક્સ, નવી દિલ્હી.
11. બી એસ શાહ, "શિક્ષણ ચિંતકોનુ શિક્ષણ દર્શન", બી એસ શાહ પ્રકાશન,
12. વી એચ પટેલ, "હિન્દુ ધર્મ ની મહાનતા", પ્રવિણ પ્રકાશન, રાજકોટ, 2015
13. વી કે ભટ્ટ, "શ્રી અરવિંદ નુ તત્વ દર્શન", યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
14. કાટધરે ઇન્દુમતી, "કુટુમ્બ ઓર કુટુમ્બ શિક્ષા", પુનરુત્થાન વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ

**VEER NARMAD SOUTH
GUJARAT UNIVERSITY, SURAT.**

**BKS Syllabus for all
UG Programmes
Semester-1**

Designed by,

Centre For Hindu Studies

ભારતીય જ્ઞાન સંપોષણ કેન્દ્રમ્,

વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજરાત યૂનિવર્સિટી, સૂરત.

Veer Narmad South Gujarat University Surat

Year: 2024-25

Course: Bharatiya Knowledge Systems –an Introduction Semester: 1

Credits: 2, Hours: 30

Unit -1	Bharatiya Knowledge Systems and Tradition
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Self – Revelation of Bharat. ➤ Knowledge Tradition of Glorious Bharat. ➤ The Sublime Journey of Bharatiya Culture & Civilization. ➤ Dissemination and contribution of Bharatiya Knowledge systems in the world Glorious tradition of Science and Art in Bharat.
Unit -2	The Way of Life/ Jivan Darshan in Bharatiya Knowledge Systems
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Way of life as Bharatiya Knowledge Systems. ➤ The Implicit Concepts in Bharatiya Knowledge Systems. Birth, Death, Rebirth, Law of Karma, Idea of Sukhha, ➤ Social Viewpoint in Bharatiya Knowledge systems. ➤ Co - existence of Nature and Human Nature, Manifold Paths of Upasana, Value co-Existence- Ritam. ➤ Idea of Vasudhaivkutumbkam.

Objectives

- To uphold perspective and reception of the Indian knowledge system among the students.
- To acquaint students to the real essence of Bharat and what is actually Bharatiya Asmita.
- To cultivate the understanding of the concept of traditional knowledge and its importance among the students.

- To provide a platform for discussion, exchange of ideas, and engagement on the Indian knowledge system.
- To explore the contemporary relevance and application of Indian knowledge systems in society and academia.
- Creating sensitivity towards knowing the need and importance of protecting traditional knowledge.

Outcomes

- Students will have an understanding of the basics of the Indian knowledge system and its relevance and applications to various fields.
- This will ideally also inspire future research and applications of these systems in their respective academic disciplines.
- IKS can enhance a student's creative skills by allowing them to inculcate novel thought process.
- Additionally, it will help the students build their self-confidence.
- It will enhance their aesthetic creativity by nurturing them to be more open-minded and confident.

Reference Books:

1. Kapoor Kapil, Singh Avadhesh (2021). "Indian Knowledge Systems Vol – I & II", Indian Institute of Advanced Study, Shimla, H.P.
2. B. Mahadevan, Introduction to Indian Knowledge Systems, IISC Bangalore
3. R. C. Majumdar, Ancient India, Motilal Banarsidas, Publishers, New Delhi, First edition , Vransi 1952, reprint 2003.

4. Basham, A.L. (ed.). A Cultural History of India, New Delhi, Oxford University Press, 1975.
5. Sri Aurobindo, The Foundation of Indian Culture, SABDA, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, 1972. Also available in Gujarati Translation as “ Bhatatiya Sanskruti Na Paya.”
6. Sri Aurobindo, India’s Rebirth, SABDA, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, 1972.
7. Swami Vivekananda, Bharat Ma Aapela Bhashano, Books Libraria, 2020
8. Sharad Hebalkar, Bharatiya Sanskruti No Vishva Sanchar, Sahitya Sadhana Trust, Ahmedabad, 2004.
9. Sri Aurobindo and The Mother, Char Tapasyao ane Char Mukti, SABDA, Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry.
10. Swami Vivekananda, Sapanao Nu Bharat, Diamond Books, New Delhi.
11. B S Shah, Shikshan Chintakonu Shikshan Darshan, B S Shah Prakashan,
12. V H Patel, Hindu Dharma Ni Mahanata, Pravin Prakashan, Rajkot, 2015
13. V K Bhatt, Sri Aravind Nu Tatva Darshan, University Granth Nirmana Board, Gandhinagar.
14. Katdare Indumati, Kutumb Aur Kutumb Shiksha, Punarutthan Vidyapith, Ahmedabad.

Question Bank B.A. Sem. I

VAS (BKS) | M.C.Q.

Sr. No	Unit	Question	Correct Answer
1	1	અસંખ્ય આક્રમણ થવા છતાં ભારત અને ભારતીય સંસ્કૃતિને ટકાવી રાખનાર મૂળ પરિબલ કયું છે ? A ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા B ભારતની ભૌતિક સંપત્તિ C પર્વતો D સમુદ્ર	A
2	1	કયા વિદેશી આક્રમણકારે નાલંદા જ્ઞાન સંગ્રહની લાઇબ્રેરી બાળી નાખી હતી A ચીરંગમેલ B બખ્તિયાર ખીલાજીએ C મહમુદ ગઝનીએ D ઉપર પૈકી કોઈપણ નહિ	B
3	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ નાલંદા વિશ્વવિદ્યાલયની લાઇબ્રેરી કેટલા માળની હતી? A ત્રણ B પાંચ C સાત D નવ	D
4	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરાવૃક્ષની વિશેષતા શું છે ? A મૂળ ઉપર અને શાખાઓ નીચે B શાખાઓ ઉપર અને મૂળ નીચે C શાખા વિનાનું D મૂળ વિનાનું	A
5	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા શેમાંથી જન્મેલી છે ? A જલમાંથી B અશુદ્ધ તત્વમાંથી C શુદ્ધ ચૈતન્યમાંથી D અચેતન તત્વમાંથી	C
6	1	ऊर्ध्वमूलोऽवाकशाख एषोऽश्वत्थः सनातनः । तदेव शुक्रं तद् ब्रह्म तदेवामृतमुच्यते ॥ આ શ્લોક કયા ઉપનિષદનો છે? A ઈશાવાસ્યોપનિષદ B કઠોપનિષદ C કેનોપનિષદ D મુણ્ડકોપનિષદ	B
7	1	કયા ઉપનિષદનાં એક શ્લોકમાં ભારતીય જ્ઞાનપરંપરાના સ્વરૂપ, ઉદ્ગમ અને સામર્થ્ય નું વર્ણન જોવા મળે છે ? A ઈશાવાસ્યોપનિષદ B કેનોપનિષદ C છાંદોગ્યોપનિષદ D કઠોપનિષદ	D
8	1	'પૃથ્વી પર માનવ અને ઈશ્વર દ્વારા જેટલું શક્ય બની શકે તે બધું ભારતમાં થઈ ચૂક્યું છે' આ વિધાન કોણે કર્યું છે ? A એરીસ્ટોટલ B સાયણાચાર્ય C પ્રસિદ્ધ લેખક માલકહિન D મેક્ડોનલ	C

Q. No.	Unit	Question	Correct Answer
9	1	ભારતીય સંસ્કૃતિ મુજબ માનવ જીવનનો પુરમાર્ગ કેટલો છે ? A ત્રણ B માર C પાંચ D સાત	B
10	1	'ભારત માનવજાતિની માતા છે' આ વિધાન કોણે કર્યું છે ? A વિલિયમ જોન્સ B મહર્ષિ અરવિંદો C ફાધર વાલેસ D અમેરિકન લેખક બિલ દ્રાંટ	D
11	1	કઈ ભાષાને વિશ્વની બધી ભાષાઓની જનની ગણવામાં આવી છે ? A સંસ્કૃત B જર્મન C અરબી D ઉપર પૈકી કોઈપણ નહિ	A
12	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ વિદ્યાનું પ્રથમ શહેર કયું છે ? A દિલ્હી B મુંબઈ C કાશી D મથુરા	C
13	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ 'કાશી' શબ્દનો અર્થ શું થાય છે ? A પ્રકાશનો સ્તંભ B દર્શ C પવિત્ર D મુક્તિ	A
14	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ કયું શહેર એક જીવંત યંત્ર છે, અને બ્રહ્માંડીય સંરચનાને બંધ બેસતું છે ? A મથુરા B કાશી C દ્વારિકા D સુરત	B
15	1	કયા મંદિરની રચના ઉપરથી નીચે બનાવવામાં આવેલી છે ? A મીનાક્ષી મંદિર B સોમનાથ મંદિર C અજંતનાનું કેલાશ મંદિર D મોઢેરાનું સૂર્ય મંદિર	C
16	1	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ તક્ષશિલા વિદ્યાપીઠની સ્થાપના કોણે કરી હતી ? A રઘુ રાજાએ B દિલીપ રાજાએ C દશરથે D ભરતે	D
17	1	નાલંદા વિદ્યાપીઠ કયા રાજ્યમાં આવેલી છે ? A ગુજરાત B મહારાષ્ટ્ર C પંજાબ D બિહાર	D
18	1	કયી વિદ્યાપીઠનું પુસ્તકાલય 'રત્નસાગર', 'રત્નોદયિ', 'રત્નરંજક' નામોથી વિસ્તરેલું હતું ? A નાલંદા વિદ્યાપીઠ B તક્ષશિલા વિદ્યાપીઠ C વિક્રમશીલા D કાશી	A

Sr. No	Unit	Question	Correct Answer
19	I	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ વિદ્યાઓ કેટલા પ્રકારની છે?	
		A બે	B ચાર
		C આઠ	D અઢાર
20	I	π (પાઈ) ની કિંમત 3.1416 છે એમ સૌ પ્રથમ કોણે આપી હતી ?	
		A અલબર્ટ આઈન્સ્ટાઈને	B આર્યભટ્ટે
		C કોપર નિક્સે	D લેન્ડસ્ટોમે
21	I	'પાયથાગોરસ પ્રમેય' થી પહેલાં આ પ્રમેયની શોધ કયા ભારતીયે કરી હતી ?	
		A આર્યભટ્ટે	B રામાનુજાય્યે
		C બોધાયને	D નાગેશ ભટ્ટે
22	I	વિશ્વમાં યુદ્ધની અંદર રોકેટનો સૌ પ્રથમ ઉપયોગ કોણે કર્યો હતો ?	
		A ચીનની સેનાએ	B રશિયાની સેનાએ
		C અમેરિકન સેનાએ	D ટીપુસુલતાનની સેનાએ
23	I	ઋષિ અંગિરાના મતે વેદ અને વેદાંગ કયા પ્રકારની વિદ્યા છે ?	
		A પરાવિદ્યા	B અપરાવિદ્યા
		C શાબ્દીવિદ્યા	D આભિચારિકવિદ્યા
24	I	હિંદુ રસાયણશાસ્ત્ર સંબંધી પુસ્તક 'રસેન્દ્ર ચિંતામણી' કોણે લખ્યું છે ?	
		A યશોધરે	B શંકરાચાર્યે
		C રામચંદ્રે	D ગુણચંદ્રે
25	I	હિંદુ રસાયણશાસ્ત્ર સંબંધી પુસ્તક 'રસ પ્રકાશ સુધાકર' કોણે લખ્યું છે ?	
		A આર્યભટ્ટે	B કપિલે
		C રામચંદ્રે	D યશોધરે
26	I	ભરતમુનિ રચિત કયા ગ્રંથમાં મૃદંગ અને અન્ય વાદ્યો કેવી રીતે બન્યા તેનું વર્ણન છે ?	
		A નાટ્યશાસ્ત્ર	B નાટ્યદર્પણ
		C દશરૂપક	D રસગંગાધર
27	I	'નાટ્યશાસ્ત્ર' નામના ગ્રંથની રચના કોણે કરી છે ?	
		A નારદમુનિએ	B ભરતમુનિએ
		C કપિલમુનિએ	D વિષ્ણુશર્માએ

Sr. No	Unit	Question	Correct Answer
28	I	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા કોને પ્રથમ પરમાણુ વિજ્ઞાની ગણાવે છે?	
		A મહર્ષિ કર્ણાદને	A
		B મહર્ષિ ગૌતમને	
		C મહર્ષિ અંગિરસને	A
		D યોગીશ્વર યાજ્ઞવલ્કયને	
29	I	પ્રથમ પરમાણુ વિજ્ઞાની મહર્ષિ કર્ણાદે કયા ગ્રંથની રચના કરી છે ?	
		A સાંખ્યદર્શન	C
		B યોગદર્શન	
		C વૈશેષિકદર્શન	C
		D ન્યાય દર્શન	
30	I	ઉપમન્યુની આંખનું તેજ કોણે પુનઃ સ્થાપિત કરી આપ્યું હતું ?	
		A વાઝલદે	D
		B શુશ્રુતે	
		C ચરકમુનિએ	D
		D અધિનીકુમારે	
31	I	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ ચ્યવનકૃષિનું વૃધત્વ કોણે દૂર કરી એને પુનઃ યુવાની પ્રદાન કરી હતી ?	
		A સનતકુમારે	B
		B અધિનીકુમારે	
		C વાઝલદે	B
		D શુશ્રુતે	
32	I	ઇચ્છાનુસાર ઉડનાર પુષ્પક વિમાનનો ઉલ્લેખ કયા ભારતીય ગ્રંથમાં જોવા મળે છે?	
		A રામાયણમાં	A
		B મહાભારતમાં	
		C શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતામાં	A
		D મનુસ્મૃતિમાં	
33	I	મહર્ષિ ભૃગુ કેટલા પ્રકારની વિદ્યાઓનો ઉલ્લેખ કરે છે ?	
		A 14	C
		B 18	
		C 32	C
		D 64	
34	I	મહર્ષિ ભૃગુ કેટલા પ્રકારની કલાઓનો ઉલ્લેખ કરે છે ?	
		A 18	B
		B 64	
		C 51	B
		D 108	
35	II	ભારતીય જીવનદર્શનમાં કયી ત્રણ ઘટમાળનો સહજ સ્વીકાર થયેલો છે ?	
		A જન્મ - મૃત્યુ - પુનર્જન્મ	A
		B ગતિ- પ્રગતિ- અધોગતિ	
		C આધ્યાત્મિક- આધિભૌતિક- આધિદૈવિક	A
		D B અને C બન્ને	
36	II	ભારતીય આસ્તિક દર્શનો કેટલા છે ?	
		A પાંચ	B
		B છ	
		C નવ	B
		D અઠાર	

No.	Unit	Question	Correct Answer
37	II	ભારતીય જ્ઞાનપરંપરા મુજબ કયો કાયદો તમામ અસ્તિત્વને નિયંત્રિત કરે છે ?	
		A પુનર્જન્મ	B લગ્ન
		C નશાબંધી	D ઉપર પૈકી કોઈપણ નહિ
38	II	સંસારચક્ર એટલે શું ?	
		A વિશ્વનું પરિભ્રમણ	B માયા
		C સંસારનો ત્યાગ	D જન્મ - મૃત્યુ - પુનર્જન્મ
39	II	હિંદુ પરંપરામાં અંતિમ લક્ષ્ય શું છે ?	
		A કામ	B અર્થ
		C મોક્ષ	D A અને B બંને
40	II	હિંદુ પરંપરામાં કર્મ કેટલા પ્રકારના છે ?	
		A બે	B ત્રણ
		C ચાર	D આંઠ
41	II	દરેક ક્ષણે પ્રાપ્ત થતા કર્મોની ગણના કયા પ્રકારના કર્મોમાં થાય છે?	
		A ક્રિયામણકર્મ	B સંચિતકર્મ
		C પ્રારબ્ધકર્મ	D અકર્મ
42	II	કયા કર્મો એ વ્યક્તિનાં સંચિતકર્મોનો એક ભાગ છે?	
		A અકર્મ	B ક્રિયામણકર્મ
		C નિષ્કામકર્મ	D પ્રારબ્ધકર્મ
43	II	ભારતીય સંસ્કૃતિ મુજબ માનવ જીવનનાં પુરુષાર્થો કેટલા છે ?	
		A 2	B 3
		C 4	D 8
44	II	ફરજ, કર્તવ્યકર્મ એટલે કયો પુરુષાર્થ	
		A અર્થ	B ધર્મ
		C મોક્ષ	D કામ
45	II	ભારતીય પરંપરા મુજબ ગૃહસ્થાશ્રમમાં કયા પુરુષાર્થનું પ્રાધાન્ય છે ?	
		A ધર્મ	B અર્થ
		C કામ	D મોક્ષ
46	II	વાત્સ્યાયને કયા ગ્રંથની રચના કરી છે?	
		A કામસૂત્ર	B બ્રહ્મસૂત્ર
		C વાસ્તુશાસ્ત્ર	D કલ્પસૂત્ર

નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો

1. ભારતનાં સ્વનો સાક્ષાત્કાર કેવી રીતે થયો ? આ પરંપરા સમજાવો
2. ગૌરવશાળી ભારતનું ગૌરવ શેમા છે ? સમજાવો.
3. " ભારત માનવજાતિની માતા છે " આ વિધાન સમજાવો.
4. ધર્મ પુરુષાર્થ વિશે સમજૂતી આપો.
5. અર્થ પુરુષાર્થ વિશે સમજૂતી આપો.
6. કામ પુરુષાર્થ વિશે સમજૂતી આપો.
7. મોક્ષ પુરુષાર્થ વિશે સમજૂતી આપો.
8. ભારતની વિદ્યાપીઠો વિશે ટૂંકમાં જણાવો.:
9. નાલંદા વિદ્યાપીઠ વિશે ટૂંકમાં જણાવો
10. જન્મ, મૃત્યુ અને પુનર્જન્મની વિભાવનાઓ સમજાવો.
11. હિંદુ ધર્મના ત્રણ કર્મો વિશે માહિતી આપો.
12. પાપ, પુણ્ય અને મોક્ષની વિભાવનાઓ સમજાવો.
13. ભારતમાં જ્ઞાનની વિસ્મૃતિના કારણો ચર્ચો.
14. ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલી અને તેનું ચિંતન સમજાવો.-
15. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનું વૈશ્વિક યોગદાન ગણિતશાસ્ત્રો ના આધારે સમજાવો

16. વિભન્ની પ્રથમ સભ્યતા તરીકે ભારતીય સભ્યતાની યચ્યા કરો.
17. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં ખગોળશાસ્ત્ર .
18. ભારતીય જ્ઞાન પ્રણાલી સમજાવો.
19. ભારતવર્ષનું મુળભૂત સાહિત્ય સમજાવો.
20. શાસ્ત્રોનું મહત્વ સમજાવો.
21. વૈદિક અને અવૈદિક શાસ્ત્રો વિશે સમજાવો.
22. ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલીનો પ્રાચીન ઇતિહાસ સમજાવો.
23. ભારતીય શિક્ષણ પ્રણાલીનો અર્વાચીન ઇતિહાસ સમજાવો.
24. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં મેટલ/ઘાતુ ટેકનોલોજી સમજાવો.
25. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનાં ભવિષ્યની આવશ્યકતા સમજાવો.
26. પ્રાચીન સંસ્કૃતિ તરીકે ભારતીય સંસ્કૃતિને વિશે સમજાવો.
27. ધર્મ અને અર્થ પુરુષાર્થ વિશે સમજાવો.
28. કામ અને મોક્ષ સમજાવો.
29. ભારતીય જ્ઞાનની પ્રાચીન પરંપરા સમજાવો.
30. તક્ષશિલા વિદ્યાપીઠ વિશે ટુંકમાં જણાવો
31. વલ્લભી વિદ્યાપીઠ વિશે ટુંકમાં જણાવો
32. વિક્રમશીલા વિદ્યાપીઠ વિશે ટુંકમાં જણાવો

કુંકનોધ લખો.

1. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની વિભાવના.
2. કર્મનો સિદ્ધાંત.
3. ગૌરવશાળી ભારતની જ્ઞાન પરંપરા.
4. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાના ચાર પુરુષાર્થ
5. સહ - અસ્તિત્વ .
6. ઉપાસનાના માર્ગો.
7. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની આવશ્યકતા
8. ભારતના સ્વનો સાક્ષાત્કાર .
9. ભારતમાં જ્ઞાનની ઉજ્જ્વળ પરંપરા.
10. ભારતમાં વિજ્ઞાનની ઉજ્જ્વળ પરંપરા.
11. ભારતમાં જ્ઞાનની પરંપરા અને આજની વાસ્તવિકતા.
12. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાની વિસ્મૃતિનું પરિણામ.
13. ભારતીય જ્ઞાનમાં તર્ક અને પ્રયોગોની દ્રષ્ટિ.
14. પાશ્ચાત્યમાં વિજ્ઞાનની ધારણા .
15. ભારતીય દ્રષ્ટિએ વિજ્ઞાનની ધારણા.
16. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનું મહત્વ.
17. ભારતીય શિક્ષણ પદ્ધતિ.
18. ભારતીય સંસ્કૃતિ અને સભ્યતાની સમજૂતી.
19. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરામાં માનવતા.
20. વિશ્વ કલ્યાણની ભાવના .
21. વસુધૈવ કુંટુંબકમના ઉત્કર્ષની ચર્ચા.
22. ભારતીય વાંગ્મય .
23. સમાજની જીવન પદ્ધતિમાં રહેલી ભારતીય જ્ઞાન પરંપરા સમજાવો.
24. ભારતીય સંસ્કૃતિમાં રહેલી પરંપરા.
25. ભારતીય જ્ઞાન પરંપરાનો વિશ્વસંચાર અને વિશ્વને ભારતનું યોગદાન.